Ч. 214. (713). Львів, второк дня 25. вересня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В зайнятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3). Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умова передплати у Львові:		В краю і державі:		За границею:	
На рік	24·— К.	На рік	32·— К.	В Німеччині	37 мар.
„ піврока	12·— „	„ піврока	16·— „	В Америці	11 дол.
„ чвертьроку	6·— „	„ чвертьроку	8·— „	В инших державах	54 фр.
„ місячно	2·40 „	„ місячно	2·70 „		

Керенський та Українці.

Київська „Боротьба“ (ч. 4) пише:

Звертаючись до армії і фльоти з офіціяльним приказом (Петроград, 13 травня) д. Керенський між иншим висловив ся так: „Ні одної краплі крови вашої не пролєть ся за неправду“. І далі: „Воля народу така, щоб ви оборонили батьківщину й весь світ, від насильників та захватників“.

Про те, що народи Росії хотять боронити цілий світ від насильників та захватників, можна думати всіляко, але говорити від імени всіх народів, що складають вкупі російську державу — се вже річ занадто сміливa і навіть незрозуміла, особливо, коли взяти на увагу, що се говорить не буржуй Мілюков, а соціяліст революціонер Керенський.

Передовсім московський нарід. Не знаю, коли і де висловлював ся сей нарід так, щоб можна було сказати з певністю, що сей нарід хоче бути всеевропейським визволителем, якимсь нібито Месією XX. віку. Про месіянство ми чули, але то були голоси буржуїв; чули се від таких темних проводирів московського народу, якими в свій час були, так звані славянофіли усякої породи. Чи се не від них часом говорить д. Керенський?

Здасть ся зараз московському народови не до славянофільських дурниць. Сей нарід передовсім ще сам не закріпив і не засуває собі здобутої свободи і перебуває зараз в становищі, яке дуже близьке до того ладу, що зветь ся анархічним. В кождому разі московський нарід стомив ся не менше як і його супротивники і, передовсім, хоче відпочити від страшної кривавої різанини і анархічного безладя в своїй власній країні. Отже обороняючи батьківщину, чи хоче справді сей нарід визволяти цілий світ і воювати без кінця?

Певну відповідь зможе дати, і напевне дасть, лише сам московський нарід. Але і тепер не бракує голосів серед московського народу, що хотять здобути мир, навіть за всяку ціну. Що-ж до инших народів, які мешкають в межах Росії, то обороняючи спільну всім батьківщину, всі вони заразом скидають з себе „пута і ярмо“, що наклав на них единодержавний царський уряд. І тут не бракує голосів, що пора вже спинити страшне бойовище, припинити війну, порозумівшись з нашими супротивниками, і закласти твердий фундамент мира — без анексій і контрибуцій на підставі необмеженого самоозначення народів. Деякі народи, як от Фінляндія та Польща, гадають навіть, що їхня повна державна самостійність особливо буде сприяти тому, що в цілій Европі спокій і лад запанує на довгий час.

На превеликий жаль мусимо зазначити, що навіть такі видатні і симпатичні нам проводирі московської демократії, як от д. Керенський, не розуміючи гаразд наших національних справ, чогось дуже боять ся задовольняти самі елементарні домагання недержавних народів. Наприклад, домагання Українців, аби Тимчасовий Уряд видав деклярaтивний акт, про право Українців на автономію, вважаєть ся чимсь дуже страшним і небезпечним для цілої держави. Гадають неначе від сього розсиплеть ся уся російська держава і всі, визволені з тюрми народи, кинуть ся в розтіч, хто куда бачить

Очевидячки, на сей острах захворів і д. Керенський, коли промовляв до війська, і вказуючи на домагання Фінляндії, недвозначно кивнув на силу московських штиків. Не меньше злякали д. Керенського Українці, бо приїхавши до нас в гості, балакав про те, що якісь там народи, коли вони захотять скористуватись скрутним становищем Росії і захочуть взяти собі більше a ніж се їм належить ся, то вони почують голос всеї Московщини: „Руки проч“!

Не знаєм чи автономія України, з погляду Керенського, є більше за те, що нам належить ся, але, в кожному разі, відложення української справи до Р. Установчих Зборів, — які ще не відоме, коли й зберуть ся, особливо, коли взяти на увагу сучасне становище Росії, рішуче нікого задоволити не може.

Більше того: українська справа стала тепер питанєм міжнародного значіння.

Отже, коли Р. Установчі Збори відбудуть ся пізніще Конґресу, то доля українського народу вирішить ся раніш на Конґесі і Р. Уст. Зборам не лишаєть ся в сій справі майже нічого.

З другого боку, коли Р. Установчі Збори зберуть ся раніше Всесвітного Конґресу і голосовати муть проти федерації, то невже гадаєте д-її Керенські, що Українці з ним цілком так таки і погодять ся? Помиляєтесь! Українці своєї здобутої волі не приспають і тоді напевне заплутані українсько-московські відносини буде розвязувати Всесвітний Конґрес.

Сподіваємось, що голосні заяви західно-европейських дипльоматів про мир на підставі повного замовизначення народів, будуть не ми-

З літератури про Т. Шевченка.

(Кінець).

Заборонена література, в тім числі й революційна, діставала ся до Росії й на Україну ріжними дорогами: привезено її з подорожий за границю, добувано її в порозуміню з деякими книгарями або вкінці добував її жид — усе те очевидно за дорогі гроші. З часом належало до доброго тону держати такі книжки. Кругом такої книжки творив ся часто кружок однодумців, котрі ширили революційні гадки — передовсім при помочи дотепу й сатири, де висміювано Росію.

Також роман, а ще більше драма стали переймати ся нелеґальною лектурою. Так виросли революційні гадки (ідеї свободи, рівности і релігійної терпимости) в творах Княжніна, Хераскова, Ключарева, В. Капніста.

Навіть цар Александер І. перейняв ся на якийсь час евангельськими ідеями, як се виявило ся в заснованю Російського Біблійного Товариства 1814 р.

З другого боку бачимо революційні ідеї в орґанізації декабристів і масонських льож. — Масонські льожі й декабристи знайшли певних прихильників у „Товаристві Зединених Славян“, заложенім у Київі в 1823 році. — Се товариство домагало ся скасовання кріпацтва, усунення привілєїв, релігійної та національної терпимости, освіти народа і вкінці зеднення всіх Славян у звязку самостійних демократичних републик. — Таких товариств було на Україні більше, прим. „Льожа Зединених Славян“ у Київі, „Любов Правди“ у Полтаві.

Коли-ж в 1825 році постигла російську революцію катастрофа з подавленєм повстання декабристів, стали польські впливи на протяг яких 15 літ одиноким жерелом революційних гадок на Україні. Щойно від 1840 року починає російська революція орґанізувати ся на ново, як се видко на примір у тайнім кружку М. Петрашевського на Україні, опертім на републиканських стремліннях.

Під впливом згаданих тайних польських і російських кружків повстало „Українське Кирило-Методівське Братство“ в січни 1846 року, в котрому др. Щурат добачує деякі черти давного масонства, „Біблійного Товариства“ і „Товариства Зединених Братів“.

„Кирило-Методівське Братство“ поставило собі метою: виконане евангельського заповіту любви ближнього в покорі й терпіню. Братство хотіло усунути всяку темноту, неволю, релігійний фанатизм, національний шовінізм, ріжниці станів. — Всюди повинні панувати: свобода, рівність і братерство. — До осягнення своїх цілий стремило Братство дорогою народної освіти на рідній мові в дусі правдивої нефальшованої науки Христа. — Славяни повинні злучити ся в федеративний звязок републик зі спільними законами, монетою, мірою і вагою. У тих републиках мали бути переглянені на християнських основах нові закони й право власности. В церковнім богослуженю мала бути принята церковно-славянська мова. Мала бути утворена народна міліція. — Торговля повинна бути вільна і т. д.

У тій програмі добачує др. Щурат впливи польської пропаґанди з еміґрації. Доказує се також знайдена у Костомарова й Гулака при ревізії „Книга битія Українського Народа“, яка стоїть у безпосередній звязи з „Товариством Зединених Братів“ та „Братством ім. св. Станислава“.

На таких революційних ідеях виростав і Т. Шевченко, один із головних ідеольогів „Кирило-Методівського Братства“.

Шевченко був непримиримим ворогом монархістів і мрів про українську републику у звязку зі Славянщиною чи поза таким звязком. Вливали на Шевченка у революційнім напрямі: відомий ґр. Яків де Бальмен і М. Гулак. Також підчас своєго побуту у Петербурзі познакомив ся Шевченко із кружком Петрашевців, з котрими стрічав ся між иньшими і в домі Е. Гребінки. Вже до 1845 року утворив ся в Петербурзі більше український кружок, що ширив революційні гадки при помочі театру (між иньшими жили тут традиції вільної гетьманської України).

Крім того будив Шевченко давного духа України й на полі малярства. („Живописная Украина“ 1844 р.).

Під впливом того кружка написав Шевченко такі річи, як драма „Никита Гайдай“, „Сліпая“, „Безталанний“, „Сон“, „Чигирин“ і „Розрита могила“. — Сюди належить також тиха туга за козачиною у „Гамалії“ і присвяті „М. В. Гоголю“, а далі й поема „Сова“, де змальована мати, що паде жертвою несправедливости у вибираню рекрута. І „Гайдамаки“ не свобідні від польсько-революційних впливів.

Др. Щурат думає, що Шевченко переробляв сю поему під впливом польських революційних кружків і відси походять її рефлєксії, де поет висказує жаль, що діють ся на світі такі страшні річи та намагаєть ся знайти їх причину. — З артистичною цілістю поеми її вставки не дуже гармонізують. — В поемах: „Думи мої“, „Три літа“, „Катерина“, „Тополя“, „Русалка“ слідні сильнійші чи слабші відгомони обговорених революційних гадок.

ше заявами, conditio sine qua non европейської рівноваги, необхідною умовою твердого мира.

Отже волю Україна конче мусить здобути і здобуде! Шкода тільки часу, і неприємно бачити загострюваня московсько-українських відносин через самі лише острахи і дрібниці.

Наш шлях цілком певний. Вказав нам його Драгоманів: „Інтернаціонал в цілях, національна форма в засобах“. І ще сказав він: „Чисте діло вимагає чистих рук“. З чистим серцем і душею ми отверто заявляємо, чого ми хочемо, у нас „нема зерна неправди за собою“.

Коли-ж д Керенський і спілка кивають на московські штики, коли річ іде про волю народів, що на вісщо звуть себе соціялістами? На вісщо кажуть, що вони хотять когось визволяти „від насильників та захланників“?

Яке моральне право мають обдурювати темних солдатвів, коли, закликаючи їх до „наступленя“, кажуть: „Ні одної краплі крови Вашої не проллеть ся за неправду“?

Ну а коли почнете „усмирять“ Фінляндію та Україну, то будете теж лять кров за правду? Невже-ж ви хочете замість самодержавія московських царів і імператорів завести самодержавіє хоча би й цілого московського народу?

Коли-ж не бажаєте того, то що стоїть Вам на перешкоді визвати зараз за українським народом право провадити своє житє так як він хоче?

Український нарід поки що терпеливо чекає відповіди, але всяка терпеливість має свої границі.

Укр. Центр. Рада проти Корнїлова.

СТОКГОЛЬМ. (У. Б.). „Нова Рада“ доносить:

З нагоди державного замаху Корнїлова заявила ся Укр. Центр. Рада за правительством. Російський міністер війни жадав від Укр. Генер. Військового Комітету Ради помочи українських жовнірів проти Корнїлова.

На зарядженє Ради оголосив український заступник у міністерстві війни заклик до українських жовнірів, в якім замах Корнїлова вказав яко напад на свободу Росії і України та завзивав Українців до боротьби проти Корнїлова. Правительство вийшло побідно. За льояльне становище Українців супроти правительства висловило правительство подяку.

Переяславський трактат.

По всій закордонній Україні поширено летучий листок виданий українським петроградським аґітаційним комітетом п. з. Переяславський трактат. Є се передрук з I. тому Полного Собранія Закон. Россійск. Имп. (стор. 322—327), що містить „Статї, на яких в 1654 р. Гетьман України Богдан Хмельницький пристав до спілки з Московщиною. Сю умову в 1774 р. беззаконно зломала Московщина.

Ось точки договору:

1. Насамперед, щоб не було непорозуміня, повинен ти, государ, затвердити права і вольности наші так, як сї права ми споконвіку мали.

2. Щоб в суди наші, як місцеві так і військові, ні бояри, ні воєводи, ні стольники московські не входили.

3. Україна має своє власне військо, як городове так і запорожське.

4 Як по містах, так і в селах, вся старшина (урядники, війти, бурмистри, старости) щоб з наших людий радою обірали ся.

5 При Гетьманській булаві зістаєть ся староство Чигиринське.

6. Народ і військо, на загальній раді, самі поміж себе обирають Гетьмана і всю старшину так, як се є по стародавному українському звичаєви.

7. Земель як козаків, так і селян відбирати ніхто не сміє; вони повинні переходити дітям, котрим також вольности мати, які мали і батьки.

8 Права і вольности, як духовенства так і мірян, котрі ми маємо з часів князівства, щоб попсовані були.

9. Гетьман з старшиною може приймати закордонних послів, як то ще з поконвіку було.

10. Раній ше чим збирати подушне, умовитись з Гетьманом і старшиною, котрі і призначать урядовців.

11. Українська церква і духовенство мають повну незалежність від Москви.

12. В затвердженє ненарушимости сього трактата, прохаємо сю хартію вольностий підписати і печатками висшими затвердити, щоб на віки віків нерушимо було.

„Государ затвердив і бояри приговорили“.

А далї поміщено поклик:

Українці! Се ті вольности, котрі мали діди і прадіди наші, поки московське ярмо не осідлало вольні козачі шиї. Се ярмо неволї 143 роки ніс на собі великий 35 міліоновий, покривджений в своїх правах, Український Нарід. І от тепер, коли всі народи вирвались з неволї, ми Українці, повинні головами лягти, але повернуть беззаконно забрані у нас сї права і вольности.

„Подивіть ся на рай тихий,
На свою Вкраїну;
Полюбіте щирим серцем
Велику Руїну!
Розкуйте ся, братайте ся!
У чужому-ж краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тілько
На жужому полі...
В своїй хатї — своя правда,
І сила, і воля!..“

Підмоги для родин, котрих жителї зістали задержані в ворожих краях.

З Кравої Канцелярії безплатної правної поради Товариства „Просвіта“ і „Сільский Господар“ у Львові Ринок ч. 10. комунікують:

З днем 14 вересня 1917 р. почав обовязувати закон з 17. серпня 1917 р. В. д. з ч. 376, який признає підмоги з державних фондів незасібним родинам:

1) тих австрійських горожан, які з причини воєнних подій зістали примусово задержані в ворожих краях або там зістали ворогом насильно упроваджені;

2) тих осіб, які становлячи залогу торговельної маринарки не можуть повернути до вітчини.

В першій мірі належить ся підмога родинам всіх тих осіб, яких живителїв російські власти в часї свого побуту в Галичині насилу вивезли в глубину російської держави. Таких родин є в Галичині особливо серед українського населеня дуже много і вони повинні користати з тих підмог. Належить ся та підмога також всім там родинам, яких живителї в хвилї вибуху світової війни перебували в Росії, Франції або Анґлії і там примусово зістали задержані.

Міністерство внутрішних справ стануло на тім становиску, що згадані підмоги не належать ся родинам, яких живителї перебувають в Америці. На представленє наших послів, що много родин галицьких селян удержувало ся з гроший присиланих з Америки і що тепер всі вони в наслідок здержаної пересилки гроший знаходять ся в великій нуждї, обіцяло Міністерство пороблти стараня, щоби мож було висилати гроші з Америки до Австрії.

Висота підмоги рівнає ся висоті військового причинка і виносить денно для кождої управненої особи відповідно до звичайного місця замешканя:

1) у Відни 2 Кор.

2) у більших і середних містах а саме в Галичині:

У Львові, Кракові, Бориславі, Дрогобичи, Коломиї, Новім Санчи, Перемишли, Ряшеві, Самборі, Станиславові, Стрию, Тернополи, Тарнові, Ярославі, а на Буковині в Чернівцях 1 Кор. 80;

3) у всіх иньших місцевостях, отже в галицьких селах і місточках 1 Кор. 50;

Прошенє о удїленє сеї запомоги вносить ся до Староства місця замешканя родини і треба в нім виказати, що родина перебуваючого в ворожім краю є незасібна себто не має жадного такого майна зглядно жадного иньшого доходу, що вистарчав би на її удержанє і що живителя родини упрогадив в рог насильно зглядно примусово задержав.

Найлїпше буде коли правдивість в горі наведених обставин потвердить на прошеню громадський уряд.

Запомоги признає краєва політична власть себто Намісництво по переведеню відповідних розслїдів.

Підмога належать ся від 14. вересня 1917 р. а то через весь час тревання світової війни зглядно до часу вчаснійшого повороту задержаного ворогом живителя родини.

Віденська ґазета доносить, що Міністерство внутрішних справ видало вже все що потрібно, щоби підмоги були вже в найблизшім часї всім управненим виплачені.

Очевидець про події на російській Україні.

З листа д. О. С. підпоручн 36 п. опол., писаного по повороті з російської неволї, до посла К Трильовського, подаємо характеристичні дані про події на Україні.

О. С. пише:

П... до 7. серпня проживав постійно в Пермі, де був редактором, заробляв місячно звиш 500 рублїв. Напрям його часописї був чисто большевицький. Він вів також українське житє в Пермі. Там була українська громада, яка числила около 5000 членів, з того около 3500 було військових. Я був там на вічу українськім; оно було імпозантне; виступав ряд знаменитих бесідників з добре обдуманими мовами з наперед вибраними темами; між иньшими говорив також Білоскурський. При кінци віча всї українські роти торжественно зложили присягу тимчасовому укр. правительству т. є. Укр. Центр. Радї в Киві і признали її своєю єдиною ком-

---

Ще більше, як петербурські кружки, вплинула на Шевченка революційно-демократична пропаґанда польської еміґрації, передовсім з під стягу Лелевеля („Молода Польща“, „Стоваришенє Польського народа“, „Здиненє“), а далї товариства „Умань“, „Ґрудьонж“ із часописями „Północ“, „Polska Chrystusowa“ і т. д. — Цілий ряд Шевченкових поезій носить на собі виразні сліди ідейного звязку Шевченка зі згаданими товариствами й видавництвами, як ось: „Чернець“, „Бодай Кати“, „І виріс я“, „Царі“, „Якось то йду“, „Заповіт“, „Бували войни“, „Кавказ“, „Сичі“, „Посланіє“, „Відьма“, „Іван Гус“, „Ми в осени“, „Неоф'ти“, „Світе ясний“, „Юродовий“, „Марина“, „Петрусь“, „Княжна“ і инші.

Так розвідка дра Щурата являєть ся коментарем до цілого ряду Шевченкових творів.

У розвідці про Шевченкову поему „Марія“ ставить пок. Іван Франко сей Шевченковий твір дуже високо. — Сю поему написав Шевченко у Петербурзї в першій половині падолиста 1859 року. Вона є — по гадці Франка — доказом, що Шевченків поетичний талант після повороту зі заслання зовсім не підупав. Опісля переходить Франко зміст поеми, вважаючи його більш ідилічним, як драматичним. — При тім аналізує автор поему подрібнїйше, вказуючи на її згідности й розбіжности з канонічними книгами і т п.

С. Чілінґіров написав свою статю по болгарськи, в „Записках“ подано її в українському перекладі.

Нинї Шевченко мало відомий болгарським читачам, але у двох останніх десятилітях передвизвольної доби розчитували ся в ньому Болгари дуже пильно й переймали ся його творами Причиною того була спільність ідей між Шевченком і його болгарськими приклильниками. Сміливі кличі Шевченка вражали глибоко Болгар і болгарські поети наслідували Шевченка, зміняючи часто тільки деякі слова (Москаля — на Турчина, Дніпро — на Ятра або Дунай і т. п.).

Болгарські поети переймали від Шевченка не тільки зміст, але і форму, прим. А Л. Каравелов написав на 191 своїх поезій аж 113 в розмірі поезій Шевченка. — Перший переклав Шевченка на болгарське Ксенофонт (Райко) Жінзіфов 1863 р.

Від 1889 року перекладав Шевченка також Л. Каравелов (переложив між иньшими й „Неофіти“) — Далї маємо переклади П. Р. Славейкова. — Опісля зникає заінтересованє Шевченком, а пробуджуеть ся на ново аж у другій половині 90-тих років. Але тоді перекладають Шевченка вже не з оригіналу, а з російського.

З нагоди пятьдесятої річниці смерти Шевченка появили ся також статі про Шевченка й переклади його творів. — Але найбільше заціkавленє великим українським поетом появило ся з нагоди 100-літної річниці його уродин.

Однак се заціkавленє не вспіло розвинути ся ізза вибуху світової війни.

Загалом появило ся 25 віршів і поем Шевченка у 32 перекладах.

яг.

петентною властю. В Пермі був також Українець ґенерал Крицькій, душею і тілом відданий українській справі.

З Перми при помочи документів одержаних заїхав я у Київ, де мав ждати на нього до 5. серпня; він бач рішив ся кинути Перму і на постійно перенестись у Київ, де на нього ждали від давна до громадської роботи особливо для агітації між Українцями — рамо-католиками. Для них буде він мабуть видавати спеціяльну ґазету, наколи сього прийме ся, хотяй я не думаю, що він се зробить, бо він може принести більше користи нашій справі на иншім поли. — В Київі мав я дістати документи на проїзд через Фінляндію в Швецію а дальше і в Австрію. Я однако довідав ся в Київі о поспішнім відвороті Москалів з галицької України і не ждучи на Петра виїхав у Каменець Под., а опісля пішки дібрав ся до гал. України і там просидів в селі Павівцях, але поки Москалі не забрали ся а прийшли наші, при чім на самім кінци мало що не згинув. Взагалі в часі мого побігу з неволі прожив я пригоди з „Тисяч і одної ночі“.

В часі мого пятидневного побуту в Київі мав я нагоду приглянутись українському житю. Се, що я там видів, здаєть ся мені ще і тепер чимсь невіроятним, прямо чудом. Ви туть навіть в приближеню не маєте правдивого понятя, що там для нашої справи робить ся, як там з муравлиною запопадливостю будуєть ся величний храм нашої Матери-України. Утопія за одну ніч сталась реальною дійсностю. Вольна Україна є і не упаде; вона ставула і стає на кріпких фундаментах, себто має всі середники країни до своєї розпорядимости, а крім того має і військо і то військо свідоме, душею і тілом віддане рідній справі. Є вправді Кочубеївці себто „Югороси“, но їх страшно мало і вони не сьміють навіть показати голови. Їхня вся діяльність обмежуєть ся плачем но і тугою за минулим. За те робота Українців кипить і то у всіх напрямах: на політичнім економічнім і просвітнім поли. Орґанізуєть ся власна адміністрація, кооперативи (рішаєть ся також земельно крестянське питаня), школа.

В адміністрації можуть занимати найвисші місця тільки свідомі Українці і мовою урядовою уже тепер є тільки українська; школи народні будуть від ферій тільки в українській мові а опісля по підготовленю сил будуть так само ґімназії і другі середні школи. У всіх городах відбувають ся курси для народних учителів. лекторами на них є головно виселені наші професори ґімназіяльні, між иншими дир. Прійма з Яворова. З наступаючим шкільним роком буде відкритих 2 держ. українських ґімназій а крім того в кождім майже городі відкривають ся ріжні приватні середні школи.

На вид нашої роботи Москалі лютують; но вони немічні; знають бач, що вони в українських руках; зробила би Україна повстане, то судьба Росії була би запечатана; наколиб Україна не дала тільки хліба армії, то ся згинула би з голоду. В тім дусі висказав ся був також Грушевський в Петрограді, коли то на всі домаганя Українців тимчасове правительство відповіло: „нѣтъ“ заявляючи: „Не ми до вас вже більше прийдемо, а ви до нас“. Так воно і сталось. Російські міністри самі приїхали до Київа, щоби ратувати Росію і згодились на всі жаданя Українців себ-то на повну автономію України і введеня її в житє ще тепер т. є до установчих зборів. В тім самім дусі висказав ся був також Винниченко, що належить до партії Самостійників. Російські Українці „зорким“ оком слідять за долею Українців в Австрії, наколи би в Австрії було належне зрозуміне нашого питаня, то справа українська зробила би ще більшу несподіванку Росії і Европі, ніж до тепер. Деякі держави вже числять ся з Українцями; приміром японський посол офіціяльно зложив візиту Грушевському і довго з ним конферував.

Я міг би довго і много ще Вам написати о нашім русі на Україні, але письмом не дасть ся всього так докладно описати.

Одно ще скажу, що український рух підняв ся не тільки на Україні самій, а на найдальших рубежах російської держави т. є. на Сибірі і то не тільки з національною свідомостю але расовою ненавистю до Москалів. О долю російської України можемо бути цілком спокійні; ніякою силою того з елементарною силою вибухнувшого руху уже не можна спинити.

Війна.

Мирові настрої в коаліції.

ВІДЕНЬ „Acht Uhr Blatt“ доносить з Копенгаґи, що російські соціялісти так характеризують настрій, що панує в Анґлії, Франції і Італії: найсильнійше бажане мира проявляєсь в Італії. У Франції наступив зворот до лївиці, що скріплює мирові настрої. В Анґлії мирова партія щораз зростає. Здаєть ся, що відносини йдуть щораз більше до мира.

Большевики приходять до сили.

АМСТЕРДАМ. З Петрограду доносять, що там панує терористичне правліне Большевики домагають ся житя Мілюкова, Родзянка і двайцяти инших членів Думи під позором, що вони підпирали Корнїлова. Керенський супроти большевиків так само безсильний, як супроти Корнілова, котрий тільки помінально є арештований, бо Керенський боїть ся засудити його на смерть. Можна кождої хвилї сподівати ся оружного виступу большевиків в Петроградї і Москві в користь мира.

Німецькі підводні судна.

БЕРЛІН. Про число готових підводних суден довідуєть ся копенгаґський кореспондент „Tideus Tegu“, що не, як доси думано, 200, але 300 підводних суден є чинних, котрі від тепер не віддільно, але в ескадрах будуть ділати. Найновійшим типом підводних суден се підводні кружляки поємности 1.500 тон, з залогою 40—50 осіб. Сі кружляки ведуть з собою около пів сотки торпед і значну скількість артилерійської амуніції та мін. Вони є спеціяльно призначені до закладаня мін.

808.000 тон в серпни.

БЕРЛІН. В серпни потопили осередні держави разом 808.000 тон, а від початку заостреної війни підводними суднами разом 6.303.000 тон торговельних кораблів.

Уступлене Алексеєва.

ПЕТРОГРАД. (П. А.). Як подають дневники, Алексеєв уступив з становища шефа ґенерального штабу, бо Керенський обстає за тим, щоби всіх офіцирів, підозрілих о участь в заговорі Корнилова, усунути з ґенер. штабу, без огляду на трудности заступити їх досвідченими офіцирами. Наслідником Алексеєва є ґенерал Черемісов,

---

НОВИНКИ.

— **Консекрація епископа Коциловського** відбула ся сеї неділї в Перемишли дуже торжественно. Консекрації довершив Митрополит ґр. Шептицький при співучасти епископів: Хомишина, Ніярадія і Боцяна. Прибули також в значнім числі польські епископи. На свято явилось богато священиків і велики маси вірних,

— **Відзначене Українця.** Луцький Остап, звісний поет, тепер поручник 95. п, п. відзначений військовим хрестом заслуги III. кляси на стяжці медалі хоробрости з мечами. Є се пяте з ряду воєнне відзначене д. Луцького, який від початку війни сповняє важку службу при своїм полку,

— **Новий комісар південно-західного фронту.** Новим комісарем тимчасового правительства при арміях південно-західного фронту назначено на місце Савінкова редактора „Современного Міра“, звісного публіциста Н. Иорданського. Належить він до соц демократів, до найпершого з її формовань. Працює в партії ще від студентських часів від 1897 р В 1905 р. був він одним із орґанізаторів ради робітн. відпоручників і членом виконуючого комітету. Є він широко звісний і як письменник і як партійний діяч. В початку війни являєть ся він одним з найвиднійших вождів революційної оборони і працює на фронті яко повновласник всеросійського союза городів. (Н. В.),

— **Виступлене з гр. кат. обряда** зголосили в р. 1917 слїдуючі особи:

Іванна Францішка Піскозуб учениця, зам. ул. Городецька ч. 131 ур. 8. III. 1901 р. у Львові.

Марія Слонська вдова, зам. ул. Жовківська ч 153 ур. 9. IV. 1865 р. в Щирци.

Катерина Дуда кухарка, зам, ул. Травґуга ч. 3 ур. в Сурохові 27. III. 1888 р:

Евстахій Глухий син Николая зам. ул. Мартина ч. 24 а ур. 17. VIII. 1910 р. в Голоску великім.

Текля Сніхенїк зарібниця, зам. ул. Куневича ч. 2 ур, 5. III. 1875 р. у Львові.

— **„Новое Время“ про побут Митрополита у Швайцарії.** „Новое Время“ з 18. серпня пише: Митрополит Шептицький ожидає у Швайцарії перепустки до Риму. Товаришить йому звісний українофіл Михайло Тишкевич. Шептицький веде безперервно переговори з ґенералом ордену Єзуїтів Ледоховським.

— **Посол Семен Вітик** в послідних чотирьох неділях обїхав свій округ. Заснував він між и. український комітет соціяльно-демократичний в Бориславі і Тустановичах та одновив читальню в Попелях. Селяни з цілого округа передавали на його руки цілий ряд зажалень і жалоб.

Посол Вітик се один з українських соціял-демократів, який не є звязаний контрактом анї з австрійським міністерством заграничних справ анї з ніякою польською орґанізацією.

— **З краєвого Союза господарсько-торговельних Спілок.** Краєвий Союз господарсько-торговельних Спілок у Львові старає ся все розвідати, які полекші і користи можуть мати наші рільники від ц. к. Правительства та відносить ся до відповідних властий о признане сих пільг для своїх членів і відборців. Так є прим. зі справою опустів при закупні насіня і машин та знарядів рільничих, до чого Союз видав окремі поученя і формулярі подань, які даром на бажане кождому висилає, з чого користає богато наших рільників.

Часто одначе користуване помочию чи підмогою правительства є утруднене ріжними приписами і невідповідним способом уділюваня сеї помочи.

В послідних часах мало се місце з міхами. Кождий знає, що їх дуже тяжко і лише по високих цінах мож дістати. Намістництво (Краєва Централя для господарської відбудови Галичини С. П.) в Кракові закупила тому міхи для розпродажи рільникам по зниженій ціні К 4.50 за штуку.

Союз хотів закупити в Централи збірно більшу скількість сих міхів для розсилки насіня добірного збіжа для рільників, та дістав відповідь, що міхи призначують ся поодиноко рільникам, які предложать поданя потверджені через ц. к. Старосьво, що вони зістали знищені війною і подадуть кілько морґів ґрунту мають та кілько міхів потребують.

Не треба богато говорити, яка вийшла з того заковика для селян. Для двох-трех мішків тільки заходу і тільки втрати часу, тож не оден зрік ся тої полекші, а через се часто і насіня, бо не мав міхів, а доставці Союза без міхів збіжа не доставляють, знова Союз не мав таких запасів міхів, щоби на таку велику скількість насіня, яку спроваджує, мішків настарчити.

Тому домаганем усіх українських рільників мусить бути, щоби Правительство усяку поміч подавало їм через українські орґанізації рільничі, бо вона інакше рідко коли дійде до селянина, котрий навіть про сю поміч навіть зовсім не знає, я се власне з міхами було. — Д. К.

— **Вакаційна оселя української ґімназії в Перемишли.** Дістаємо письмо: Заходом тутешнього маґістрату, дирекції ґімназії і товариства „Дешева кухня для молодіжи“ уладжено в часі від 10. липня до 27. серпня в Тисовій, селї переписького округа, вакаційну оселю для 35—40 учеників, між ними 10—12 воєнних сиріт. Оселя ся найшла як найліпші условини і обставини в самім селі. Місцевий парох і декан о, Володимир Гнилевич, звісний наш діяч і керманич в економічних, політичних і просвітних справах повіта, заопікував ся від разу як найщирійше нашими учениками і сиротами, виєднав для нас матеріяльну і моральну поміч зі сторони своїх парохіян (в Тисовій, Рокинцях і Брилинцях) та пособляв разом зі своєю родиною оселї під кождим зглядом пригорнувши до се нашу молодіж неначе свої рідні діти. Управителї оселї учителї Волянський Павло і Галущинський Іван мали отже постійну поміч і пораду, а молодіж привязала ся до своїх добродіїв неначе до рідного батька. Жадна з осель перемиських немала так гарних відносин і жадна не оставала так довго на селі як наша. Тому належить ся о. Волод. Гнилевичеви і його родині за так незвичайну прихільність, поміч і опіку як найщирійша подяка і пошана.

Вкінци належить замітити, що товариство „Дешева кухня“ набуло саме в часі ферій в Старяві за Хировом гарний ґрунт між лісами, зібрало з річних надвижок і жертв понад 8.000 кор. і наміряє з весною будувати барак на 60 до 100 учеників. Оселя ся буде носити назву Гр. Цеглинського, а користати з неї будуть після пляну основателів також академіки, що вийшли з перемиської ґімназії. Товариство розглядало ся також за відповідним місцем в Рокитцях, селі дочернім Тисової, імовірно однак остане при Старяві. — Виділ „Дешевої кухні“ звертає ся отже до бувших учеників пок. директора Цеглинського і всіх приятелів нашої ґімназійної і академічної молодіжи з прошенем, присилати на сю так важну і гарну акцію жертви (на адресу дирекції ґімназії) та допомочи товариству до довершеня сего діла для

добра убогої молодіжи, котра потребує нераз покріпленя і ратунку, щоби дійти до своєї цїли в здоровлю і кріпких силах, — За дирекцію ґімназії і виділ „Дешевої кухні“ А. Алиськевич.

— **Катастрофа на Угорщині.** В копальни вугля в Люпені, в Семигороді, наступила в наслідок необережного киненя горіючого сірника експльозія, 59 осіб забитих. 5 тяжко а 50 легко ранених.

— **Поворот властий до Львова.** Львівський висший суд краєвий, що перебуває в Оломунци, має повернути 1. жовтня с. р. до Львова.

— **Довги Австрії.** Референт буджетової комісії парляменту випрацював додатковий звіт про фінансові операції в часї війни при участи комісії контролї державних довгів. Звіт обговорює просторо справу воєнних позичок і инших фінансових операцій. Довги держави з узглядненем шестої воєнної позички виносять тепер разом 42 міліярди. Звіт кладе головний натиск на те, щоби не затягати дальших позичок в австро-угорськім банку, котрі спричинили би видачу нових банкнотів. Комісія взиває комісію державних довгів, щоби коротко реченцеві бони, воєнні позички і належитости покрили воєнне запотребоване без дальшого видаваня нот. Некористь, що повстає з необмеженого видаваня банкнотів з огляду на валюту і державну господарку, обговорюєть ся в звіті дуже вичерпуючо.

— **Дім Ґалїлея на ліцитації.** Італійські часописи доносять, що історичний дім в Коста під Фльоренцією, в котрім мешкав Ґалїлей і писав деякі свої твори, виставлено на ліцитацію. Сей домик недавно відновлено і прикрашено його фронт медальйоном Ґалїлея. Під медальйоном знаходить ся марморна памяткова таблиця з написом, що перед домом, в котрім мешкав Ґалїлей, не вагав ся Фердинанд II. Медичі склонити з почестю свою голову.

— **Ґерманофільство Української Центральної Ради.** Недавно доносили ми про те, що Винниченко мав в розмові з одним французьким кореспондентом сказати, будьто би в У. Ц. Радї були прихильники осередних держав. Показуєть ся тепер, що се неправда. Французький кореспондент перекрутив або незрозумів Винниченка і пустив в світ неправдиву вістку, яка спричинила немало трудностий і У. Ц. Радї і Винниченкови. „Утро Россії“ з дня 25. серпня містить рішуче запечеречене Винниченка, будьто би він сказав такі слова. Так само заявила торжественно У. Ц. Рада, що в її складі нема ґерманофілів. Редактора „Киевлянина“, котрий використав сю неправдиву вістку, щоби оклеветати цілий укр. рух, потяг Винниченко до судової відвічальности.

ПОМЕРЛИ.

Марія Лукіянович, вдова по Якову Лукіяновичеви, почмайстрі в Городенцї, що свого часу лишив по собі найліпшу память просвітителя і народного діяча в Гусятинщині, померла в 78 році житя в Ростоках коло Кут. В. Ї п.

ОПОВІСТКИ.

Второк, дня 25 вересня 1917.

Нині: 25. вересня гр.-кат. Автонома смч., римо-кат. Клеоф. муч.

Завтра: 26. вересня гр.-кат. Кониля, римо-кат. Кипр. і Юст.

○ **З Угнівщини.** Ми дістали письмо до оповіщеня:

Філїя кр. тов. госп. „Сільский Господар“ в Угнові просить отсею дорогою всїх тих панів начальників громад, громадських писарів і людий управляючих „покутне писарство“ в Угнівщині, які дотепер підкопували повагу і шкодили канцелярії безплатної правної поради при філїї тов. „Сільський Господар“ в Угнові — щоби на будуче, як вже не помагають, залишили свою кириначу роботу, маючу лиш особисте добро на оці. В противнім случаю відкриєть ся їх назвиска і напятнуєть ся публично.

Рівночасно просить філїя П. Т. Отців, учителів і начальників громад звернути увагу селянських мас на канцелярію безплатної правної поради при філїї „Сільський Господар“, яка отворена що дня від год. 10—1 перед і від 3—5 по полудни в читальнї тов. „Просвіта“ в Угнові.

○ **Комітет „Українська Самаританська Поміч“** у Львові, уладжує в комнатах Тов. „Бесіда“, Костюшка ч. 3 дня 26 IX. 1917 о годині 5 по полудни ширші сходини. З огляду, що на дневнім порядку важні справи, просить ся загал української Громади о численну участь.

2—2

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 24. вересня.

На всїх фронтах положене незмінене.

Шеф Ґенерального Штабу.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 24. вересня.

На східнім фронті:

Фронт баварського князя Леопольда:

Між добичю забраною на примістку Якобштаду з 55 гармат є одна батерія з кіньми і 5 тяжких гармат калїбру 26—28 центиметрів. — В самім місті попались нам богаті припаси хлїба і муки.

На північ від Баранович і на захід від Луцька російська артилерія розвивала ожившлену діяльність.

Фронт маршалка пільного Макензена:

В горах на північний захід від Фокшані і над Серетом жива діяльніст огнева і сутички на передполях.

Двірець зелїзничий в Ґалачі успішно острільований.

Македонський фронт:

Без зміни.

На західнім фронті:

Фронт пільного маршалка баварського наслїдн. престола Рупрехта:

У Фляндрії дійшла артилерійна борба по полудни на побережу і від лїса Houthoulst до Beshock знов до великої сили.

На боєвім фронті була боєва діяльність також в ночи й досвіта сильнїйшою, але доси не прийшло до нових анґлїйських наступів.

Успішне ділане нашої артилерійної оборони показало ся по захованю острілюваних нами батерій і по знищеню богатьох складів амуніційних.

Коло Lens і коло St. Quentin, на котрого катедрі Французи продовжали новим острілюванем своє діло знищеня — віджила огнева діяльність.

Фронт пруського наслїдника престола:

На кількох відтинках фронту Єни і у Шампанії зміг ся огонь до більшої сили.

При вивідних сутичках мав ворог втрати.

Перед Верденом була огнева борба пополудни і в часї ночи дуже оживлена. — Також нині рано панувала жива боєва діяльність на східнім березї Мози.

*

Зістрілено 14 ворожих лїтаків. — Поручн. Вільтгоф осягнув 20-ту побіду у воздусї. — Поручник Кісенгерт струтив двох противників у воздушній борбі.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Осип Назарук(?) — Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.